

ЗВІТ

з моніторингу функціонування роздрібного ринку електричної енергії у III кварталі 2019 року

**Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах
енергетики та комунальних послуг**

березень 2020

ЗМІСТ

ЗМІСТ	1
ВСТУП	3
I. Роздрібний ринок електричної енергії	4
1.1. Постачання електричної енергії	4
1.1.1. Постачання електричної енергії за договором постачання споживачу (ПВЦ)	4
1.1.2. Постачання за договором постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг (ПУП)	7
1.1.3. Постачання за договором про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» (ПОН)	9
1.2. Розподіл електричної енергії операторами систем розподілу (ОСР)	10
II. Роздрібні ціни на електричну енергію	14
III. Конкуренція	18
IV. Якість електропостачання	19

ТЕРМІНИ ТА СКОРОЧЕННЯ

Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг	НКРЕКП, Регулятор
Закон України «Про ринок електричної енергії»	Закон
Оператор системи розподілу	ОСР
Постачальник універсальної послуги	ПУП
Постачальник «останньої надії»	ПОН
Постачальник за вільними цінами	ПВЦ
Постачальник за нерегульованим тарифом (до реформування ринку електричної енергії)	ПНТ
Постачальники послуг комерційного обліку	ППКО
Оператор системи передачі, ДП «НЕК «Укренерго»	ОСП
Кодекс комерційного обліку електричної енергії, затверджений постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 311	ККО
Правила роздрібного ринку електричної енергії, затверджені постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 312	ПРРЕЕ

ВСТУП

Моніторинг діяльності учасників ринку електричної енергії є одним із ключових завдань Регулятора відповідно до законів України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» та «Про ринок електричної енергії», а також зобов'язань України в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства та Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони.

11 червня 2017 року набрав чинності Закон України «Про ринок електричної енергії». Закон направлений на розбудову лібералізованого, конкурентного ринку електричної енергії в Україні шляхом застосування принципів та механізмів, передбачених законодавством Енергетичного Співтовариства, і які на практиці застосовуються на ринках електричної енергії країн ЄС.

Відповідно до Закону впровадження нового ринку електричної енергії здійснюється в два етапи. З 01.01.2019 стартувала робота роздрібного ринку електричної енергії за новими правилами, а з 01.07.2019 відбулось відкриття оптової частини ринку електричної енергії (ринок «на добу наперед», внутрішньодобовий ринок, балансуючий ринок та ринок допоміжних послуг).

На виконання вимог законодавства та з метою відстеження стану, тенденцій та ефективності функціонування та розвитку ринків у сферах енергетики та комунальних послуг та прийняття відповідних рішень, спрямованих на вирішення виявлених проблем, НКРЕКП 14 вересня 2017 року було прийнято постанову № 1120 «Про затвердження Порядку здійснення Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, моніторингу ринків у сферах енергетики та комунальних послуг» (далі – Порядок).

З метою збору даних і актуальної інформації, необхідних для здійснення моніторингу ринку електричної енергії, 29 березня 2019 року Регулятором було прийнято постанову № 450 «Про затвердження форм звітності з моніторингу для учасників ринку електричної енергії та інструкцій щодо їх заповнення». На основі показників, визначених Порядком, даних, отриманих із форм звітності¹ з моніторингу станом на 31 січня 2020 року, форм звітності щодо показників якості електропостачання², та інформації, отриманої з офіційних вебсайтів операторів систем розподілу, Регулятор інформує про функціонування роздрібного ринку електричної енергії у третьому кварталі 2019 року.

¹ Форма звітності № 5-НКРЕКП-моніторинг-розподіл (квартальна) «Звіт про обсяг розподілу та купівлі електричної енергії»;

Форма звітності № 6-НКРЕКП-моніторинг-розподіл (квартальна) «Звіт про рівень розрахунків»;

Форма звітності № 3-НКРЕКП-моніторинг-постачання (місячна) «Звіт про обсяги закупівлі електричної енергії»;

Форма звітності № 6-НКРЕКП-моніторинг-постачання (місячна) «Звіт про обсяги постачання постачальником універсальної послуги»;

Форма звітності № 7-НКРЕКП-моніторинг-постачання (квартальна) «Звіт про надання послуг «останньої надії»»;

Форма звітності № 8-НКРЕКП-моніторинг-постачання (місячна) «Звіт про обсяги постачання постачальником «останньої надії» та рівень розрахунків»;

Форма звітності № 9-НКРЕКП-моніторинг-постачання (квартальна) «Звіт про розрахунки за спожиту електричну енергію»;

Форма звітності № 12-НКРЕКП-моніторинг-постачання (квартальна) «Звіт про ціни на роздрібному ринку електричної енергії»

Форма звітності № 11-НКРЕКП (квартальна) «Звіт щодо показників надійності (безперервності) електропостачання»;

Форма звітності № 12-НКРЕКП-розподіл (квартальна) «Звіт щодо показників комерційної якості надання послуг з розподілу електричної енергії»;

Форма звітності № 12-НКРЕКП-постачання (квартальна) «Звіт щодо показників комерційної якості надання послуг з постачання електричної енергії».

² Постанови НКРЕКП від 12.06.2018 № 373 «Про затвердження Мінімальних вимог до якості обслуговування споживачів електричної енергії кол-центрами», від 12.06.2018 № 374 «Про затвердження форм звітності щодо показників якості електропостачання та інструкцій щодо їх заповнення», від 12.06.2018 № 375 «Про затвердження Порядку забезпечення стандартів якості електропостачання та надання компенсацій споживачам за їх недотримання».

I. Роздрібний ринок електричної енергії

Роздрібний ринок електричної енергії – система відносин, що виникають між споживачем електричної енергії та електропостачальником у процесі постачання електричної енергії, а також іншими учасниками ринку, які надають пов'язані з постачанням електричної енергії послуги.

Учасниками роздрібного ринку електричної енергії є:

- ✓ Електропостачальники;
- ✓ Оператор системи передачі;
- ✓ Оператори систем розподілу;
- ✓ Оператори малих систем розподілу;
- ✓ Споживачі (у тому числі основні споживачі та субспоживачі);
- ✓ Виробники електричної енергії (які підпадають під визначення розподіленої генерації).

1.1. Постачання електричної енергії

Відповідно до Закону постачання електричної енергії є конкурентним видом діяльності та здійснюється електропостачальниками на підставі ліцензії на право провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу, виданої НКРЕКП. Відповідно до положень Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу, затверджених постановою НКРЕКП від 27 грудня 2017 року № 1469, місцем провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу є територія України, крім постачання універсальної послуги та постачання «останньої надії», для яких місцем провадження господарської діяльності є територія, яка визначається відповідно до положень Закону.

Формування кінцевих цін електропостачальниками, що здійснюють продаж електричної енергії споживачам, не підлягає регулюванню, крім випадків, передбачених Законом щодо постачальника універсальних послуг та постачальника «останньої надії».

1.1.1. Постачання електричної енергії за договором про постачання споживачу (ПВЦ)

Постачання електричної енергії (ПВЦ) здійснюється на підставі договору про постачання електричної енергії споживачу, який розробляється електропостачальником на основі Примірного договору про постачання електричної енергії споживачу, форма якого затверджена НКРЕКП у складі ПРРЕЕ. Постачання електричної енергії за цим договором здійснюється за вільними цінами. Відмінність цього типу договору від інших типів договорів на постачання електричної енергії полягає в тому, що споживач та електропостачальник за домовленістю можуть будувати свої взаємовідносини шляхом доповнення і конкретизації змісту та умов договору, зміни окремих умов договору за взаємною згодою сторін, зокрема щодо вартості/ціни послуги, способу та порядку оплати, порядку обліку електричної енергії, порядку припинення та відновлення постачання електричної енергії тощо, на взаємовигідних умовах.

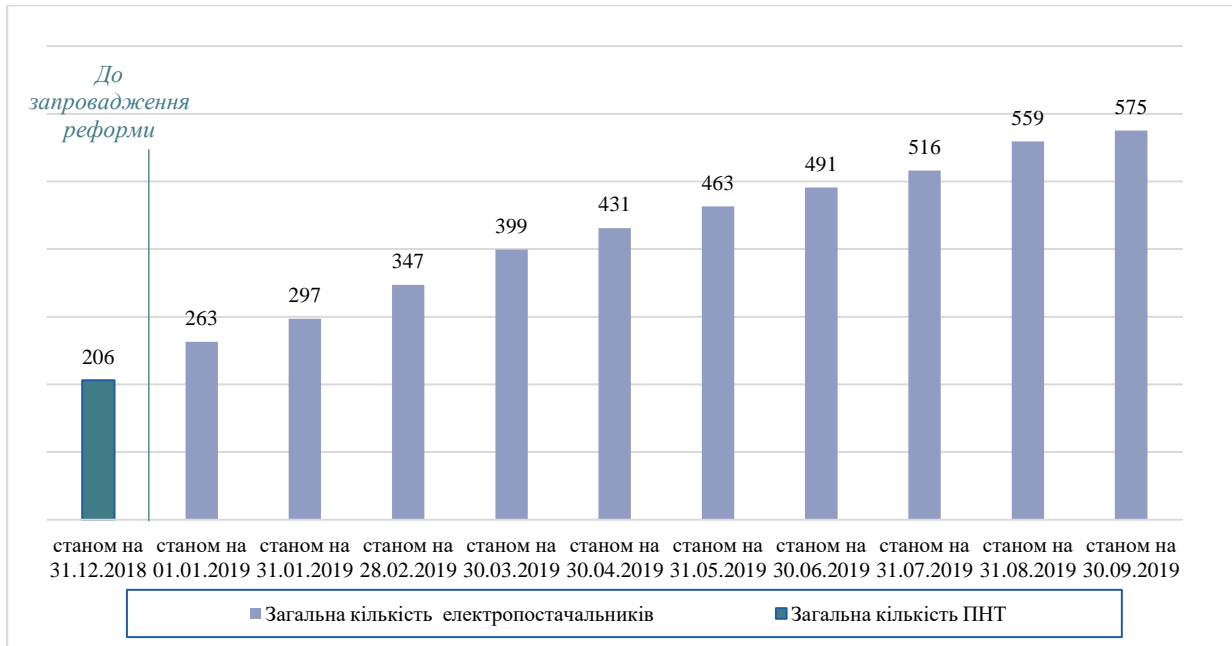

Рис. 1.1. Динаміка кількості електропостачальників протягом 2019 року

З моменту лібералізації роздрібного сегмента ринку електричної енергії спостерігалось значне збільшення кількості електропостачальників. Так, протягом III кварталу 2019 року кількість суб'єктів господарювання, які отримали ліцензії на право провадження господарської діяльності з постачання електричної енергії споживачу збільшилася на 84 суб'єкта (рис. 1.1). При цьому активними на роздрібному ринку були близько 50 % електропостачальників.

Станом на кінець III кварталу 52 суб'єкти господарювання мали ліцензію на постачання як електричної енергії, так і природного газу.

Частки укладених договорів про постачання електричної енергії споживачу з побутовими споживачами станом на кінець III кварталу (рис. 1.2) становлять:

- з бюджетними установами – 4,7 %;
- з малими побутовими споживачами – 8,3 %;
- з іншими споживачами з договірною потужністю до 150 кВт – 2,7 %;
- з іншими споживачами з договірною потужністю більше 150 кВт – 84,3 %.

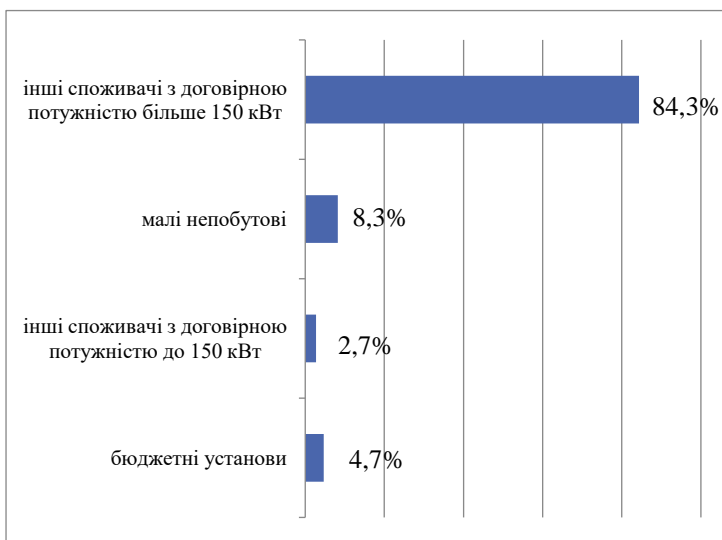

Рис. 1.2. Кількість побутових споживачів за договором постачання побутовим споживачам, %

Заборгованість споживачів за послуги з постачання електричної енергії за договором постачання електричної енергії споживачу (на основі даних 274 компаній) становила **1,01 млрд грн** (без ПДВ) або **2 % від загальної суми коштів**, нарахованої споживачам за фактично спожитий у III кварталі 2019 року обсяг електричної енергії (рис. 1.3).

Частка ПВД серед інших електропостачальників за обсягами постачання зростає та на кінець III кварталу становила близько 70 % (збільшилася на 10 п.п. у порівнянні з попереднім кварталом), що свідчить про розвиток сегменту постачання електричної енергії за вільними цінами (рис. 1.4).

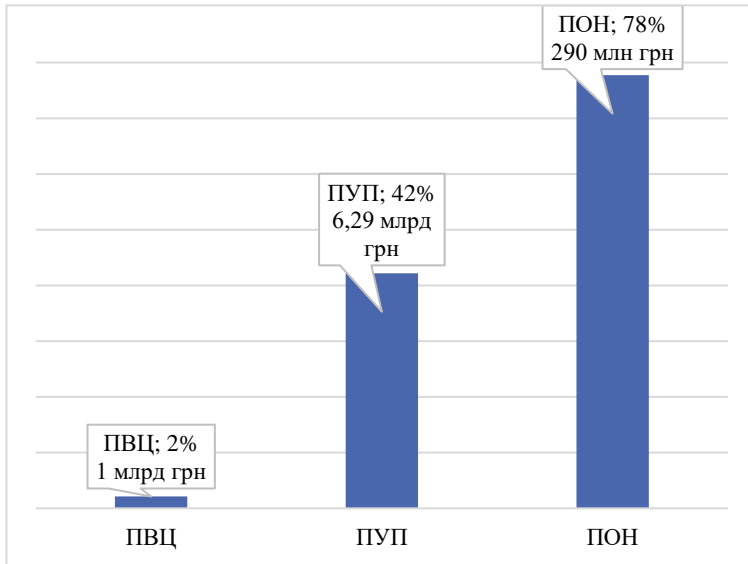

Рис. 1.3. Порівняння заборгованості споживачів перед ПВЦ, ПУП та ПОН за спожитий протягом III кв. 2019 р. обсяг електричної енергії

Найбільшу частку ринку за обсягом постачання електричної енергії непобутовим споживачам ПВЦ (56 %) займали: ТОВ «Д.Трейдінг» – 37 %, ТОВ «Енерго Збут Транс» – 9,3 %, ТОВ «Київські енергетичні послуги» – 3,8 %, ТОВ «Торгова електрична компанія» – 3,3% та ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги» – 2,8 %.

Найбільшу частку на ринку за обсягом постачання електричної енергії непобутовим споживачам у розрізі власників ПВЦ займали: група компаній ДТЕК з часткою на ринку 45,2 %, ТОВ «Енерго Збут Транс» з часткою 9,3 % та група компаній ТОВ «Енергопоставка» з часткою 6,5 %.

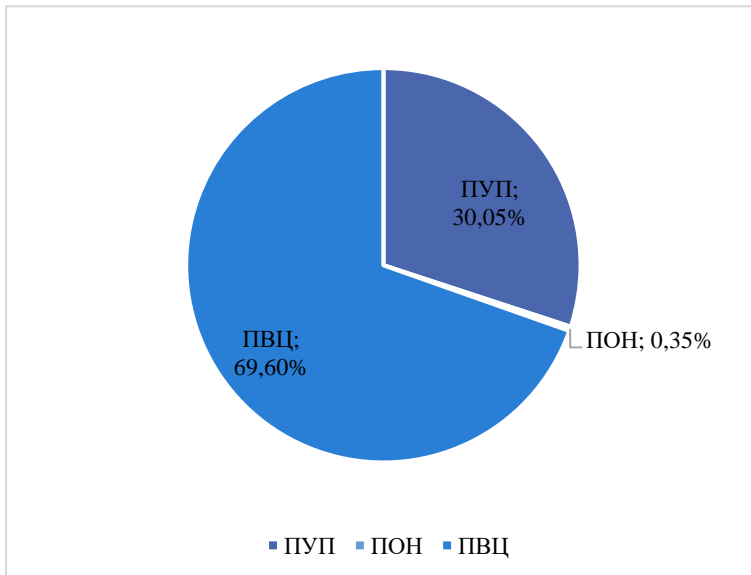

Рис. 1.4. Частка ПВЦ на роздрібному ринку електричної енергії, %

1.1.2. Постачання за договором постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг (ПУП)

Постачальник універсальної послуги – визначений відповідно до Закону електропостачальник, який виконує зобов'язання щодо надання універсальної послуги³. Упродовж двох років з 01 січня 2019 року функції постачальників універсальних послуг на закріплених територіях (області та місто Київ) виконують 25 електропостачальників, створених у результаті здійснення заходів з відокремлення ОСР відповідно до вимог пункту 13 розділу XVII «Прикінцеві та перехідні положення» Закону.

Постачальник універсальних послуг здійснює постачання електричної енергії на підставі договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг, який розробляється ПУП на основі Типового договору про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг, форма якого затверджена НКРЕКП у складі ПРРЕЕ. Особливістю цього типу договору є те, що сторони не можуть відступати від його змісту, але мають право конкретизувати його умови, які не суперечать законодавству. Це в першу чергу стосується питання визначення ціни на послуги постачальника універсальної послуги, оскільки ціни (тарифи) на універсальні послуги кожного ПУП до 31 грудня 2020 року встановлюються Регулятором у відповідності до вимог Закону.

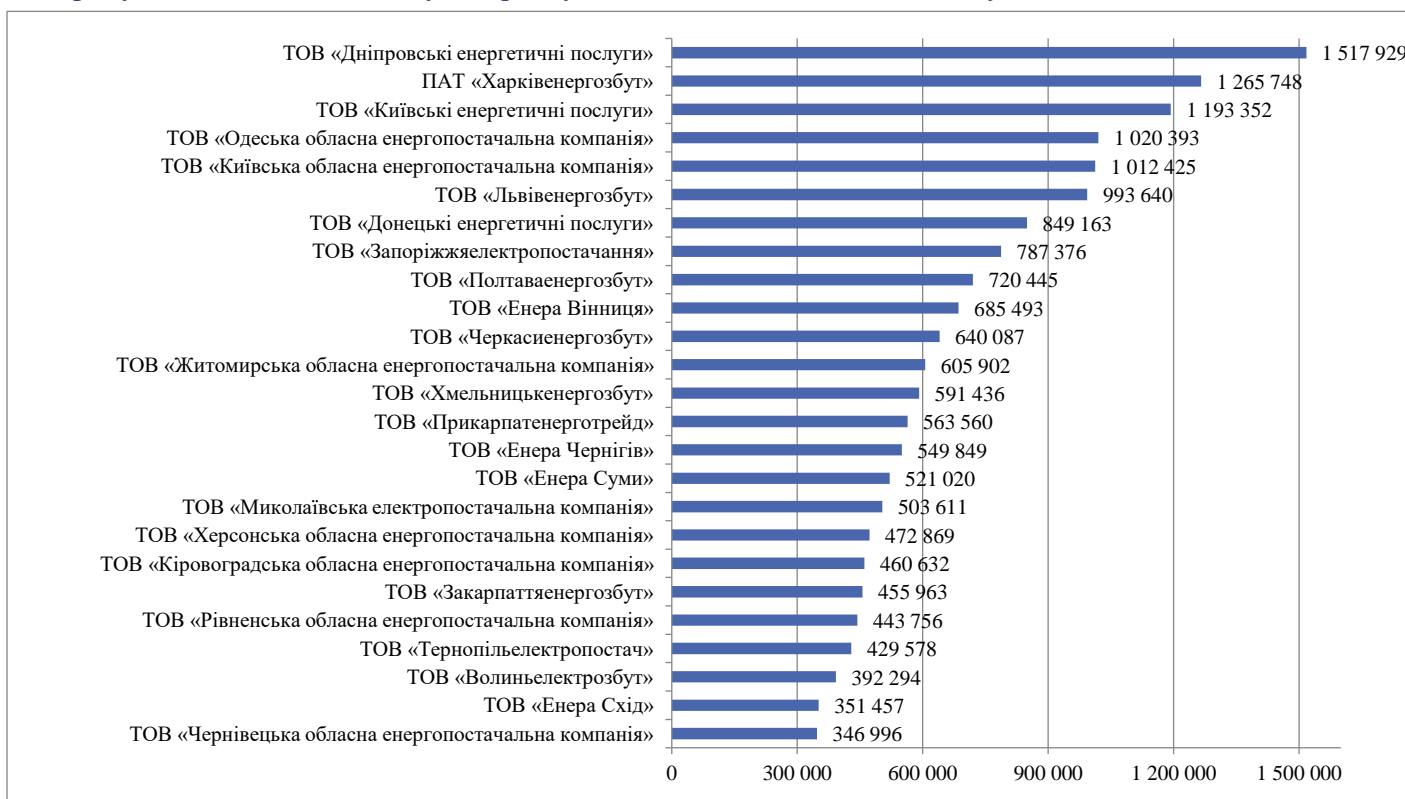

Рис. 1.5. Кількість укладених договорів про постачання електричної енергії постачальником універсальних послуг, од.

На кінець III кварталу 2019 року загальна кількість укладених договорів про постачання електричної енергії постачальниками універсальних послуг становила **17 374 974** (рис. 1.5). Найбільша кількість укладених договорів у компаній: ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги» – 8,7 % від загальної кількості укладених договорів; ПАТ «Харківенергозбут» – 7,3 %; ТОВ «Київські енергетичні послуги» – 6,9 %; ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» – 5,9 %; ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія» – 5,8 %.

³ Універсальна послуга – постачання електричної енергії побутовим та малим непобутовим споживачам, що гарантує їхні права бути забезпеченими електричною енергією визначеної якості на умовах, визначених відповідно до Закону, на всій території України.

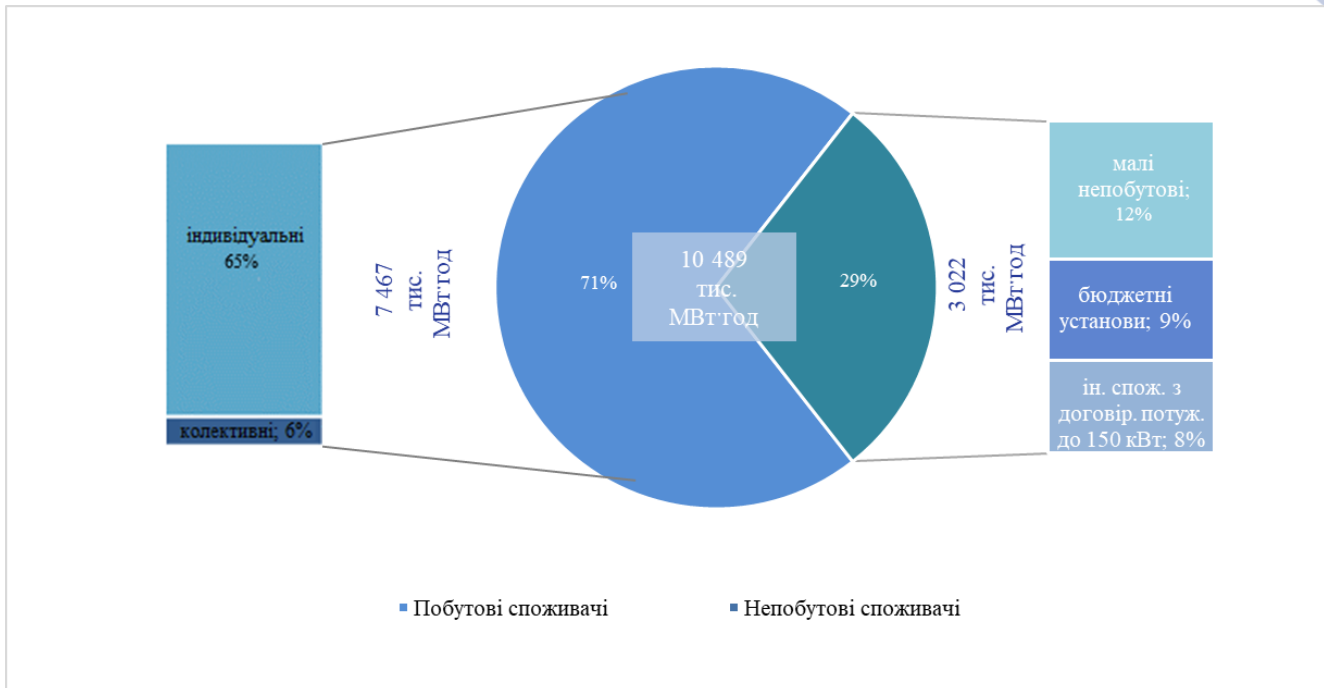

Рис. 1.6. Загальний обсяг споживання електричної енергії у ПУП, тис. МВт·год

Загальний обсяг споживання електричної енергії споживачами постачальників універсальних послуг протягом III кварталу 2019 року становив **10 489 тис. МВт·год** на загальну суму **14,9 млрд грн (без ПДВ)** (рис. 1.6). Найбільшу кількість електричної енергії спожили споживачі таких постачальників універсальних послуг: ТОВ «Київські енергетичні послуги» – 9,3 % від загального обсягу споживання; ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги» – 8,9 %; ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» – 8,1 %; ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія» – 7,6 %; ПрАТ «Харківенергозбут» – 6,7 %.

Обсяг споживання електричної енергії побутовими споживачами становив **7 467 тис. МВт·год** (без ПДВ) або **71 %** від загального обсягу споживання ПУП протягом III кварталу 2019 року, частка споживання індивідуальними споживачами становила 92 % та колективними споживачами – 8 % від обсягу споживання побутовими споживачами. **Обсяг споживання електричної енергії непобутовими споживачами** становив **3 022 тис. МВт·год** або **29 %** від загального обсягу споживання споживачами ПУП протягом III кварталу 2019 року, частка споживання малими непобутовими споживачами становила 41 %, бюджетними установами – 31 % та іншими споживачами з договірною потужністю до 150 кВт – 28 % від обсягу споживання непобутовими споживачами.

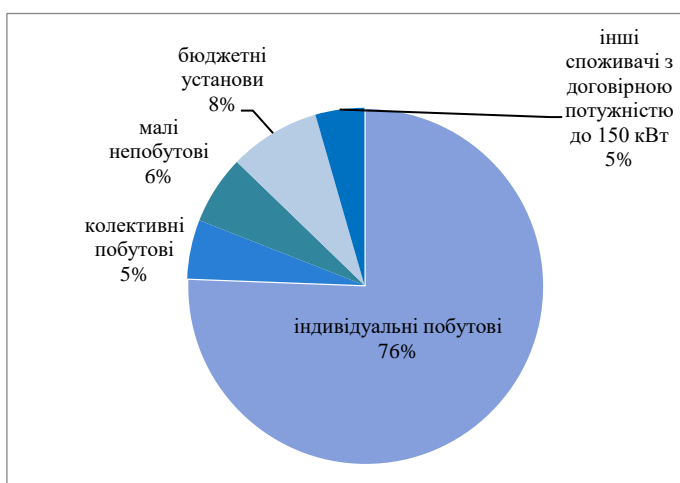

Рис. 1.7. Заборгованість споживачів ПУП за надану послугу

Заборгованість споживачів перед ПУП за надану у третьому кварталі 2019 року універсальну послугу становила **6,29 млрд грн** або **42 %** від нарахованої суми за спожитий у III кварталі 2019 року обсяг електричної енергії. Сума боргу індивідуальних побутових споживачів становила 4,73 млрд грн, сума боргу колективних побутових споживачів – 325 млн грн, малих непобутових споживачів – 426 млн грн, бюджетних установ – 554 млн грн та інших споживачів з договірною потужністю до 150 кВт – 260 млн грн. Частка боржників за категоріями споживачів наведена на рис. 1.7.

Рис. 1.8. Частка 5 найбільших ПУП за обсягами постачання та кількістю укладених договорів

Найбільшу частку на ринку за обсягом постачання електричної енергії споживачам ПУП та кількістю укладених договорів займали: ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги», ТОВ «Київські енергетичні послуги», ТОВ «Київська обласна енергопостачальна компанія», ТОВ «Одеська обласна енергопостачальна компанія» та ПрАТ «Харківенергозбут» (рис. 1.8).

1.1.3. Постачання за договором про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії» (ПОН)

Постачальник «останньої надії» – визначений відповідно до Закону електропостачальник, який за обставин, встановлених Законом, забезпечує безперебійне постачання електричної енергії споживачам на обмежений період часу. ПОН здійснює постачання електричної енергії на основі Типового договору про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії», затвердженого ПРРЕЕ, та у випадках, передбачених Законом. Договір постачання електричної енергії між постачальником «останньої надії» і споживачем вважається укладеним з початку фактичного постачання електричної енергії такому споживачу. Постачальник «останньої надії» постачає електричну енергію споживачу протягом строку, що не може перевищувати 90 днів. Після завершення зазначеного строку постачальник «останньої надії» припиняє електропостачання споживачу.

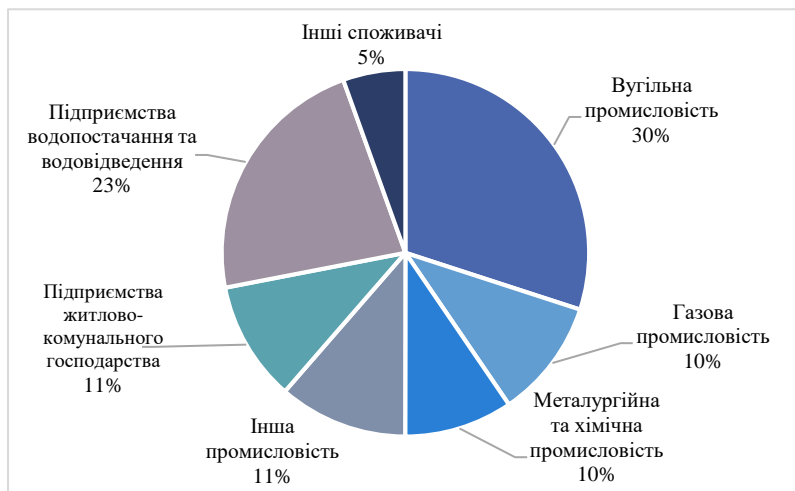

Рис. 1.9. Структура споживачів ПОН за видами діяльності

України від 12 грудня 2018 року № 1023-р постачальником «останньої надії» на період з 01 січня 2019 року до 01 січня 2021 року визначено Державне підприємство зовнішньоекономічної діяльності «Укрінтеренерго».

Територія здійснення діяльності ДПЗД «Укрінтеренерго» як постачальника «останньої надії» – територія України, крім території, на якій органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження.

Станом на 01.07.2019 кількість споживачів за договором ПОН становила 37. Протягом III кварталу 2019 року кількість споживачів змінювалась та на 30 вересня 2019 року становила 22, з яких

5 побутових колективних споживачів та 17 непобутових. При цьому основною причиною надання послуг з постачання електричної енергії споживачам постачальником «останньої надії» було необрання споживачем електропостачальника. У середньому тривалість постачання постачальником «останньої надії» у III кварталі становила 45 днів. Споживачами ДПЗД «Укрінтеренерго» протягом січня – вересня 2019 року, у тому числі, були вугільні підприємства, підприємства водопостачання та водовідведення та підприємства житлово-комунального господарства (рис. 1.9).

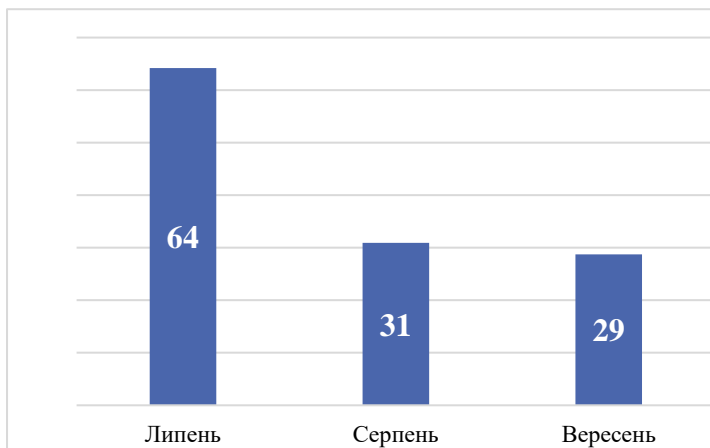

Рис. 1.10. Обсяг постачання електричної енергії за договором про постачання електричної енергії ПОН, тис. МВт·год

Загальний обсяг постачання електричної енергії за договорами про постачання електричної енергії ПОН протягом III кварталу 2019 року становив **124** тис. МВт·год (рис. 1.10) **на загальну суму 374 млн грн (без ПДВ).**

За підсумками III кварталу 2019 року все ще спостерігається низький рівень платежів за послугу постачальника «останньої надії». Так, заборгованість споживачів, яким здійснювалося постачання електричної енергії за договором про постачання електричної енергії постачальником «останньої надії», станом на кінець III кварталу 2019 року (за 9 місяців) становила **1,2 млрд грн (без ПДВ).**

1.2. Розподіл електричної енергії операторами систем розподілу (ОСР)

Оператор системи розподілу – юридична особа, відповідальна за безпечну, надійну та ефективну експлуатацію, технічне обслуговування та розвиток системи розподілу і забезпечення довгострокової спроможності системи розподілу щодо задоволення обґрунтованого попиту на розподіл електричної енергії з урахуванням вимог щодо охорони навколишнього природного середовища та забезпечення енергоефективності. ОСР надає послугу з розподілу електричної енергії на основі договору споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії. Споживач за власним вибором (крім постачання електричної енергії постачальниками універсальних послуг або «останньої надії») оплачує послугу з розподілу за тарифами, встановленими НКРЕКП, безпосередньо на рахунок ОСР або через електропостачальника. Такий вибір зазначається в договорі про постачання електричної енергії споживачу (обраній споживачем комерційній пропозиції). У звітному періоді діяльність з розподілу електричної енергії здійснювали **32 ОСР**. Найбільшу кількість договорів зі споживачами/користувачами про надання послуг з розподілу електричної енергії, як і у II кварталі 2019 року, укладено такими компаніями: АТ «ДТЕК Дніпровські електромережі» – 7,8 %; АТ «Харківобленерго» – 7,3 %; ПрАТ «ДТЕК Київські електромережі» – 6,9 %; АТ «Одесаобленерго» – 6,1 %; ПрАТ «Київобленерго» – 5,8 % від загальної кількості укладених договорів (рис. 1.11).

Найбільша кількість електропостачальників отримали доступ до електричних мереж ОСР таких компаній: АТ «Харківобленерго», АТ «ДТЕК Дніпровські електромережі», ПрАТ «Київобленерго» та ПАТ «Запоріжжяобленерго» (рис. 1.12) шляхом укладення договорів електропостачальника про надання послуг з розподілу електричної енергії з відповідними ОСР.

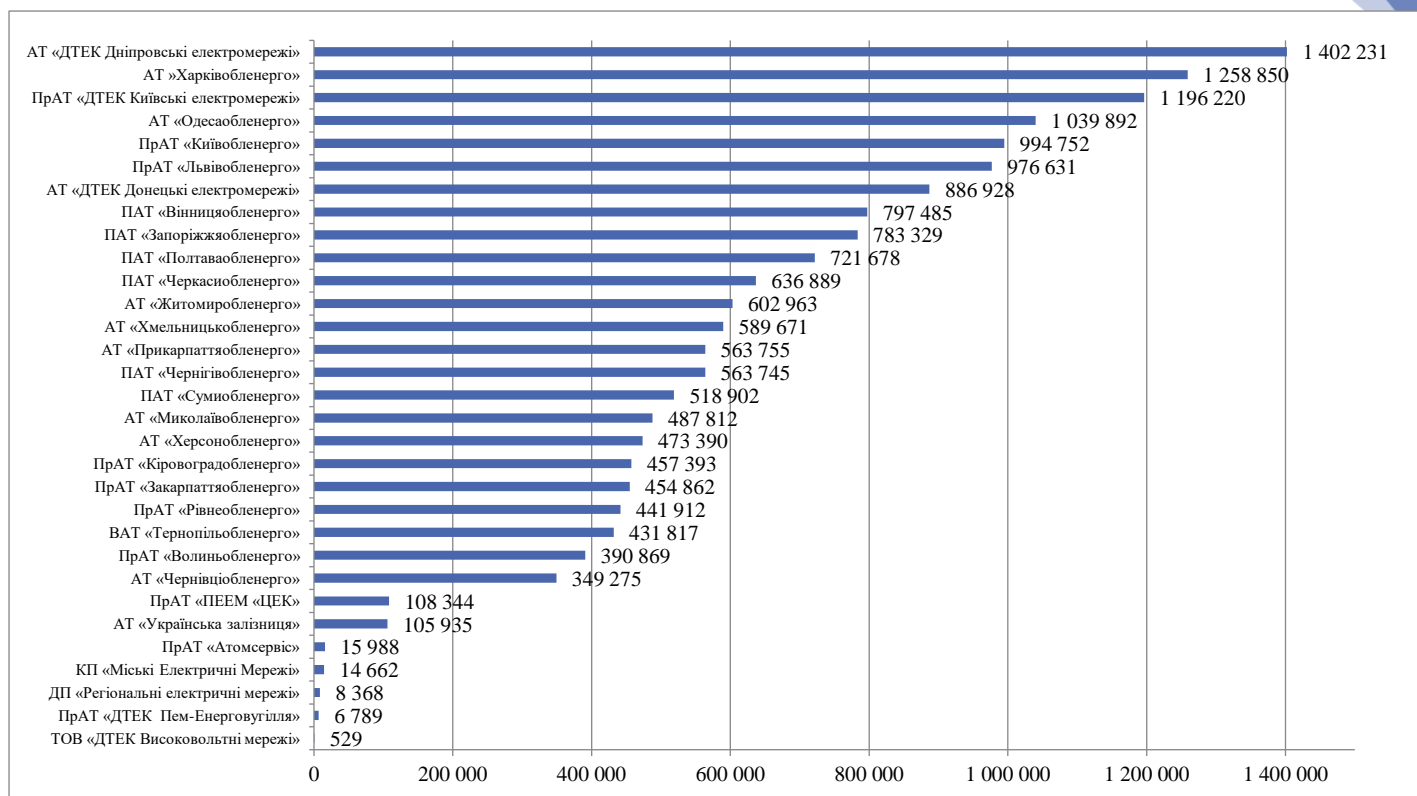

Рис. 1.11. Кількість укладених договорів про надання послуги з розподілу електричної енергії зі споживачами, од.

Загальний обсяг розподілу (корисний відпуск/віддача) операторами систем розподілу протягом III кварталу 2019 року становив **26 606 тис. МВт·год**. **Втрати електричної енергії** в системі розподілу електричної енергії по 1 та 2 класах напруги протягом III кварталу 2019 року становили **2 409 тис. МВт·год**, що в середньому складають 9,1 % від загального обсягу розподілу ОСР (рис. 1.13).

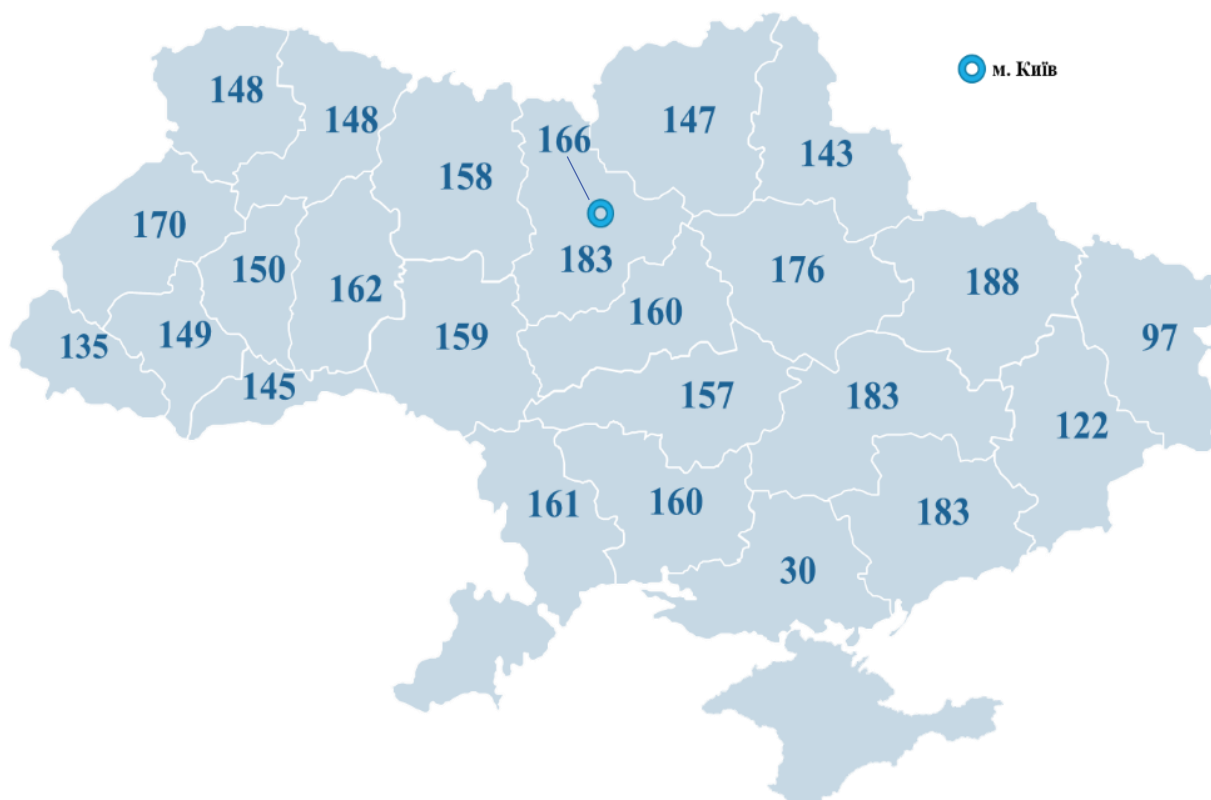

Рис. 1.12. Кількість електропостачальників на території ліцензованої діяльності ОСР

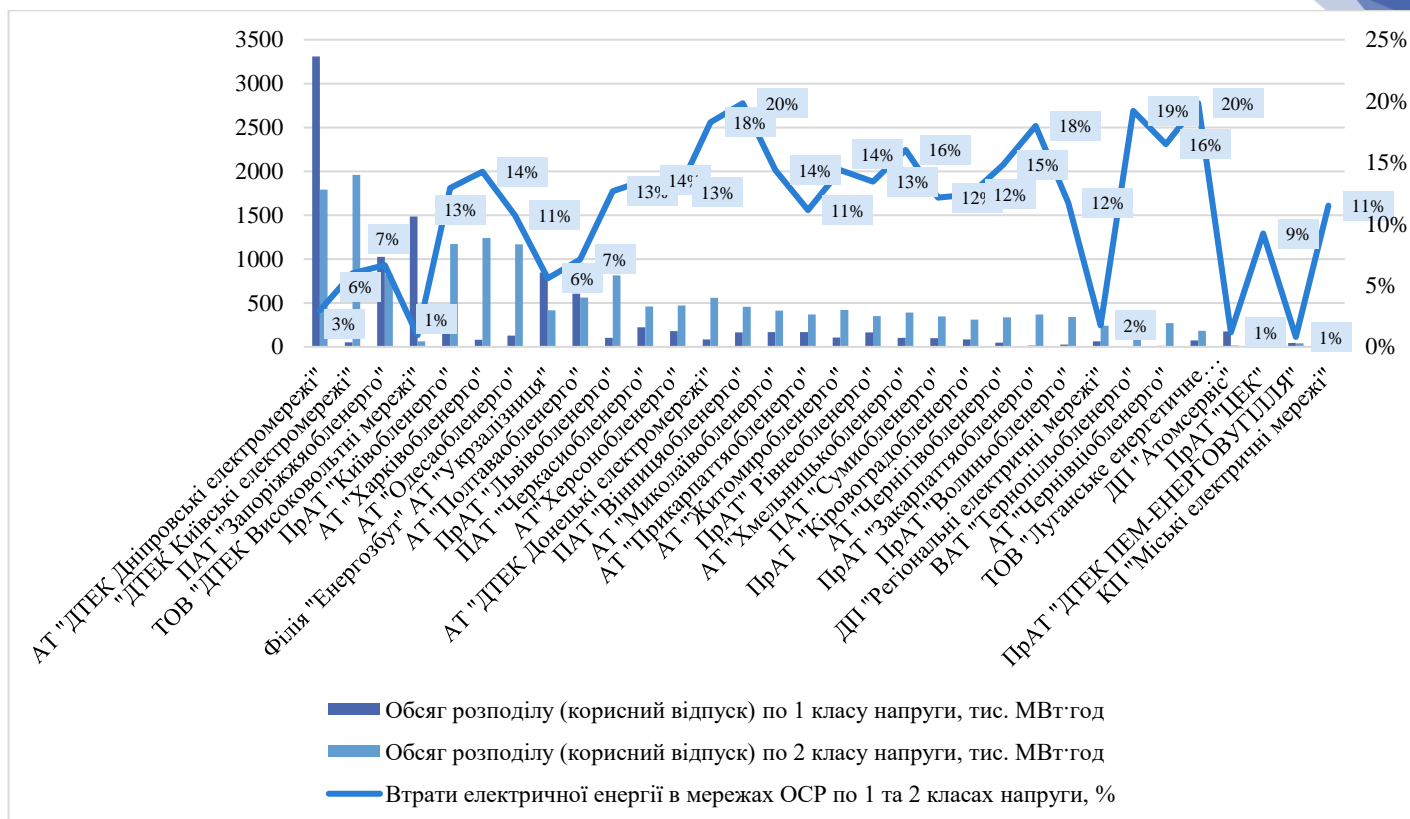

Рис. 1.13. Загальний обсяг розподілу та втрат електричної енергії, тис. МВт·год

Обсяг розподіленої електричної енергії (корисний відпуск/віддача) по 1 класу напруги кінцевим споживачам (без втрат) протягом III кварталу 2019 року становив **9 844 тис. МВт·год**, з нього 99 % розподілено непобутовим споживачам. **Обсяг розподіленої електричної енергії (корисний відпуск) по 2 класу напруги** кінцевим споживачам протягом III кварталу 2019 року становив **16 761 тис. МВт·год**, з нього 44 % розподілено побутовим споживачам, 26 % – споживачам з договірною потужністю більше 150 кВт (рис. 1.15). Варто зазначити, що 14 % обсягу розподілу кінцевим споживачам по 2 класу напруги транспортовано мережами основних споживачів.

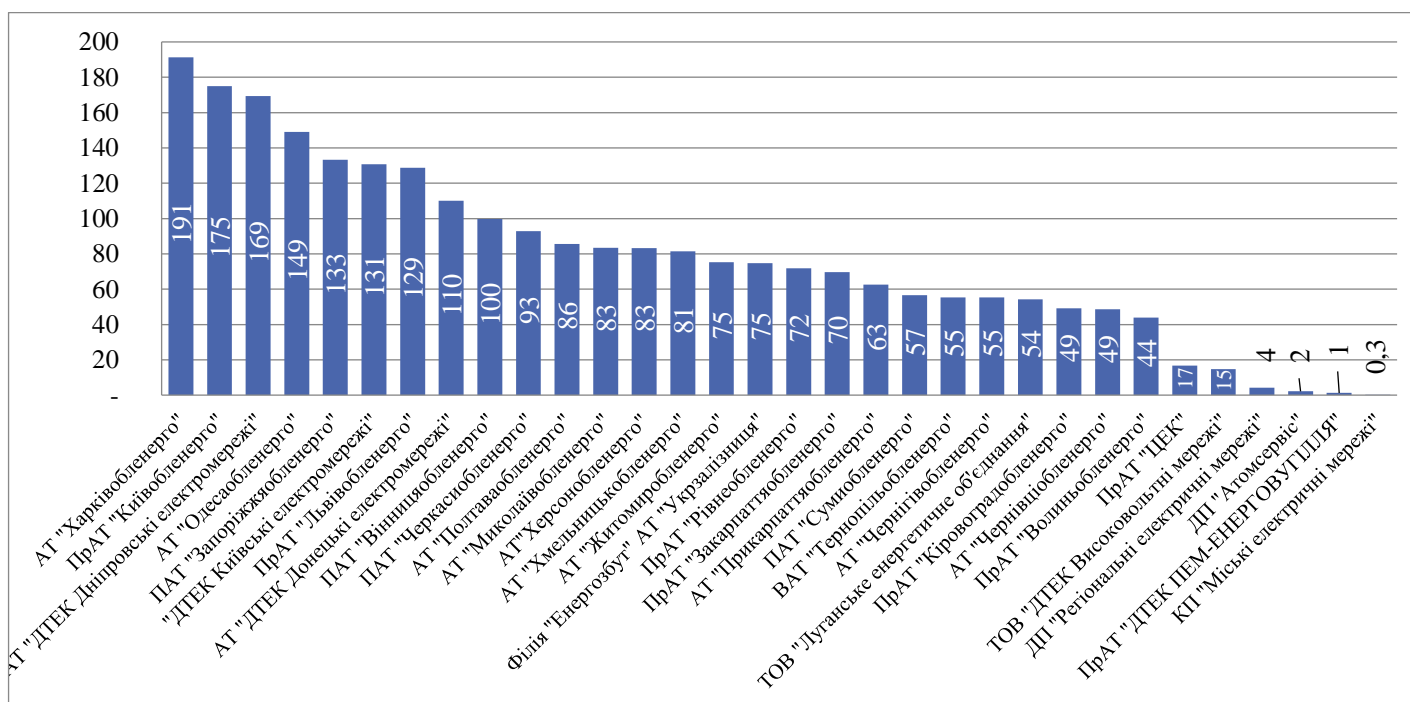

Рис. 1.14. Обсяг купованої електричної енергії ОСП для компенсації технологічних витрат, тис. МВт·год

Загальний обсяг закупленої ОСР електричної енергії для компенсації технологічних витрат станом на кінець III кварталу 2019 року становив **2 340 тис. МВт·год**. Загальний обсяг електроенергії, який був закуплений 5-ма найбільшими ОСР для компенсації технологічних витрат, становив 33 % від загального обсягу закупленої електричної енергії для вищезазначених потреб (рис. 1.14).

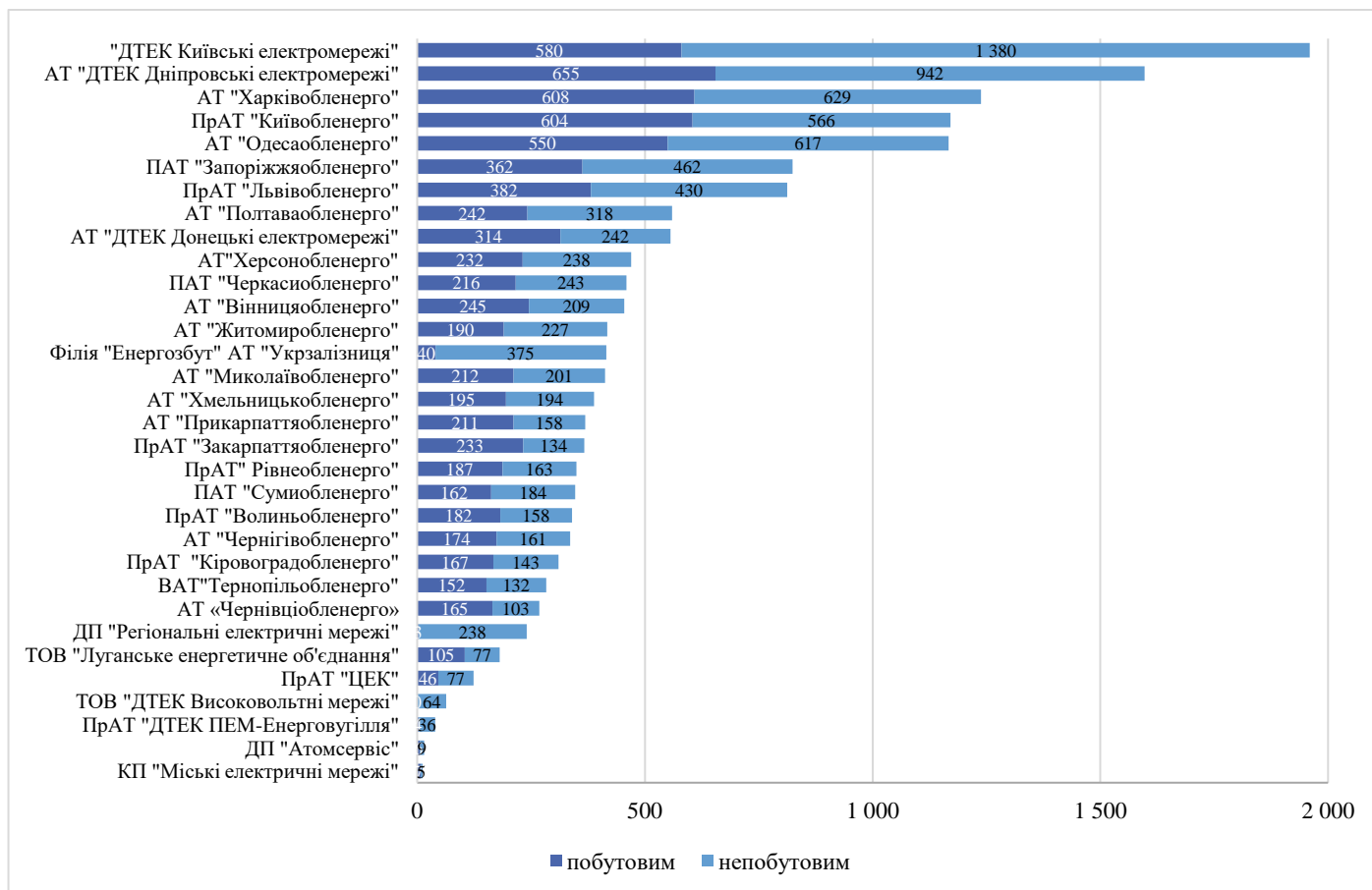

Рис.1.15. Загальний обсяг розподілу (корисний відпуск) по 2 класу напруги за категоріями споживачів, тис. МВт·год

Заборгованість споживачів/користувачів системи за послугу з розподілу електричної енергії мережами ОСР за третій квартал 2019 року становила **493 млн грн** (без ПДВ) або 5 % від нарахованої суми за розподілений у III кварталі 2019 року обсяг електричної енергії, з яких:

- **96 млн грн** – заборгованість непобутових споживачів;
- **397 млн грн** – заборгованість електропостачальників.

Більшість ОСР для цілей своїх господарських потреб уклали як споживачі договори про постачання електричної енергії споживачу з компаніями, які входять до складу вертикально інтегрованих компаній (з афілійованими компаніями), до складу яких входять ОСР. Протягом III кварталу 2019 року **операторами системи розподілу** в афілійованих електропостачальників було закуплено **11 тис. МВт·год** (55 % від загального обсягу закупівлі) електричної енергії для власних господарських потреб.

II. Роздрібні ціни на електричну енергію

Постачання електричної енергії споживачам здійснюється за вільними цінами, окрім випадків покладення на електропостачальника зобов'язань з надання універсальних послуг або виконання функцій постачальника «останньої надії». Ціни на послуги постачальника універсальних послуг визначаються у відповідності до Порядку формування цін на універсальні послуги, затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1177. Ціна постачальника «останньої надії» визначається відповідно до Порядку формування ціни, за якою здійснюється постачання електричної енергії споживачам постачальником «останньої надії», затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1179.

Роздрібний тариф, за яким споживач оплачував спожиту електричну енергію, **формувався** із:

- **закупівельної ціни** електричної енергії як товару, яку електропостачальник закупив за двосторонніми договорами та/або на організованих сегментах ринку;
- **тарифу на послуги з передачі** електричної енергії;
- **тарифу на послуги з розподілу** електричної енергії (у випадку присіднання до мереж ОСР) на відповідному класі напруги, встановленого НКРЕКП (рис. 1.17);
- **складової, яка забезпечувала покриття витрат з постачання** електричної енергії, або тарифу на послуги постачальника універсальних послуг, або тарифу на послуги постачальника «останньої надії» (рис. 1.18).

Тарифи на розподіл електричної енергії для кожного оператора системи розподілу є різними і залежать від багатьох факторів, зокрема: структури та стану електричних мереж, втрат електроенергії в мережах, структури та обсягів споживання електроенергії, площі території, що обслуговується. Встановлення тарифів на послуги з розподілу електричної енергії з 01 січня 2019 року, які діяли протягом III кварталу, здійснено відповідно до Порядку встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії, затвердженого постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1175 (рис. 1.16).

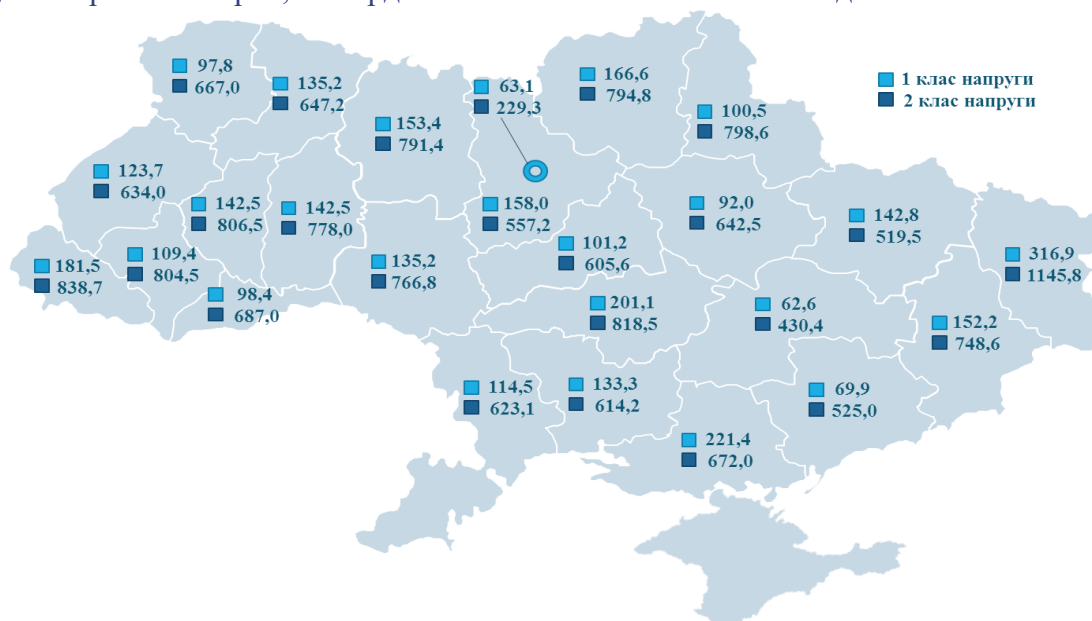

Рис. 1.16. Тарифи на послуги з розподілу електричної енергії регіональних ОСР, грн/МВт·год (без ПДВ)

Тарифи на послуги постачальника універсальних послуг встановлені у відповідності до вимог Методики розрахунку тарифу на послуги постачальника універсальних послуг, затвердженої постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1176, а тарифи на послуги постачальника «останньої надії» – відповідно до Методики розрахунку тарифу на послуги постачальника «останньої надії», затвердженої постановою НКРЕКП від 05.10.2018 № 1178 (рис. 1.17).

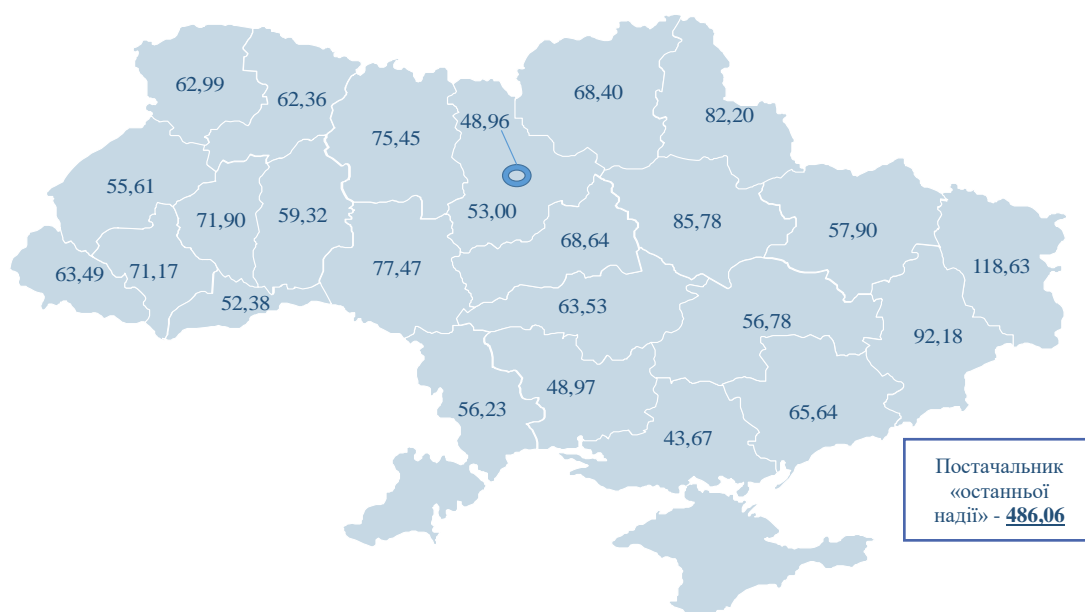

Рис. 1.17. Тарифи на послуги з постачання електричної енергії ПУП та ПОН, грн/МВт*год (без ПДВ)

Тарифи на електричну енергію для побутових споживачів (населення) згідно з діючими нормативно-правовими актами фіксовані та однакові на всій території України. Ураховуючи соціальний фактор, перегляд рівнів тарифів на електроенергію для населення відбувається без урахування всіх чинників, які мають визначати його рівень. Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 05.06.2019 № 483 щодо покладення спеціальних обов'язків на учасників ринку електричної енергії для забезпечення загальносуспільних інтересів фіксована ціна на електричну енергію для побутових споживачів встановлюється Кабінетом Міністрів України. При цьому до прийняття Кабінетом Міністрів України рішення щодо встановлення фіксованої ціни для побутових споживачів застосовується тарифи на електричну енергію для побутових споживачів (з урахуванням тарифів, диференційованих за періодами часу), які діяли станом на 30 червня 2019 року, а саме визначені постановою НКРЕКП від 26.02.2015 № 220 «Про встановлення тарифів на електроенергію, що відпускається населенню».

Середні ціни по регіонах України, що склалися протягом III кварталу 2019 року для побутових споживачів постачальників універсальних послуг без вартості послуг операторів систем зображено на рис. 1.18.

Рис. 1.18. Середні ціни по регіонах України для побутових споживачів ПУП, грн/кВт*год (без ПДВ)

* - дані уточнюються

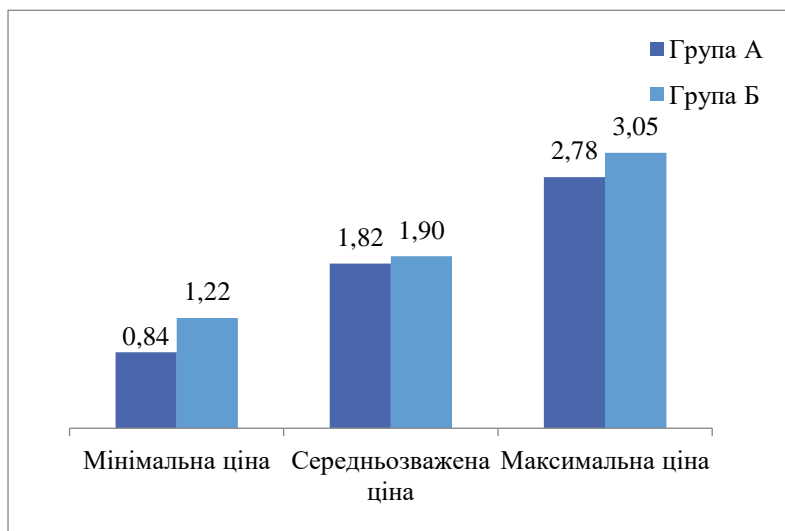

Рис. 1.19. Мінімальна, середня та максимальна ціни для побутових споживачів групи А і Б

За даними 145 компаній, які здійснюють постачання електричної енергії за вільними цінами, на роздрібному ринку протягом III кварталу 2019 року склалися такі фактичні ціни на електричну енергію (без вартості послуг операторів систем):

- **мінімальна ціна** для споживачів групи А⁴ – **0,84 грн/кВт·год** (без ПДВ) та групи Б⁵ – **1,22 грн/кВт·год** (без ПДВ);
- **середня ціна** для споживачів групи А – **1,82 грн/кВт·год** (без ПДВ) та групи Б – **1,90 грн/кВт·год** (без ПДВ);
- **максимальна ціна** для споживачів групи А – **2,78 грн/кВт·год** (без ПДВ) та групи Б – **3,05 грн/кВт·год** (без ПДВ) (рис. 1.19).

На основі даних 20 з найбільших електропостачальників за обсягами постачання електричної енергії побутовим споживачам за договором про постачання електричної енергії споживачу сформовано фактичні мінімальні, середні та максимальні ціни, що склалися протягом III кварталу для побутових споживачів групи А з договірною потужністю більше 150 кВт (без вартості послуг операторів систем) (рис. 1.20).

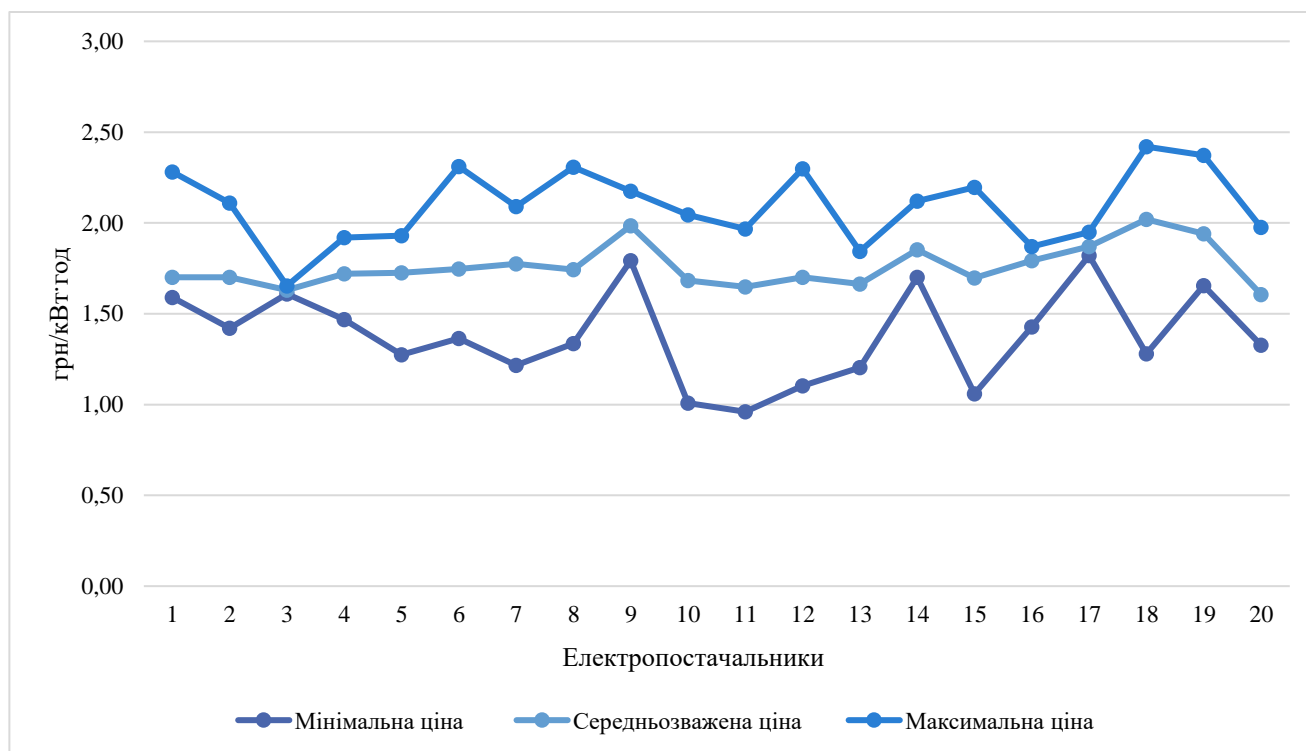

Рис. 1.20. Фактичні ціни на електричну енергію ПВЦ для побутових споживачів групи А з договірною потужністю більше 150 кВт, грн/кВт·год (без ПДВ)

⁴ споживачі із площадками вимірювання, обсяг споживання електроенергії по яких визначається оператором системи за допомогою щодобового автоматизованого дистанційного зчитування облікованих даних лічильників (погодинного або меншого періоду інтеграції);

⁵ без погодинного обліку

Слід зазначити, що протягом III кварталу в основному фактична ціна на електричну енергію без вартості послуг операторів систем (за даними 20 з найбільших електропостачальників за обсягами постачання електричної енергії побутовим споживачам за договором про постачання електричної енергії споживачу) для побутових споживачів з договірною потужністю більше 150 кВт була нижчою аніж для побутових споживачів з договірною потужністю до 150 кВт (рис. 1.21).

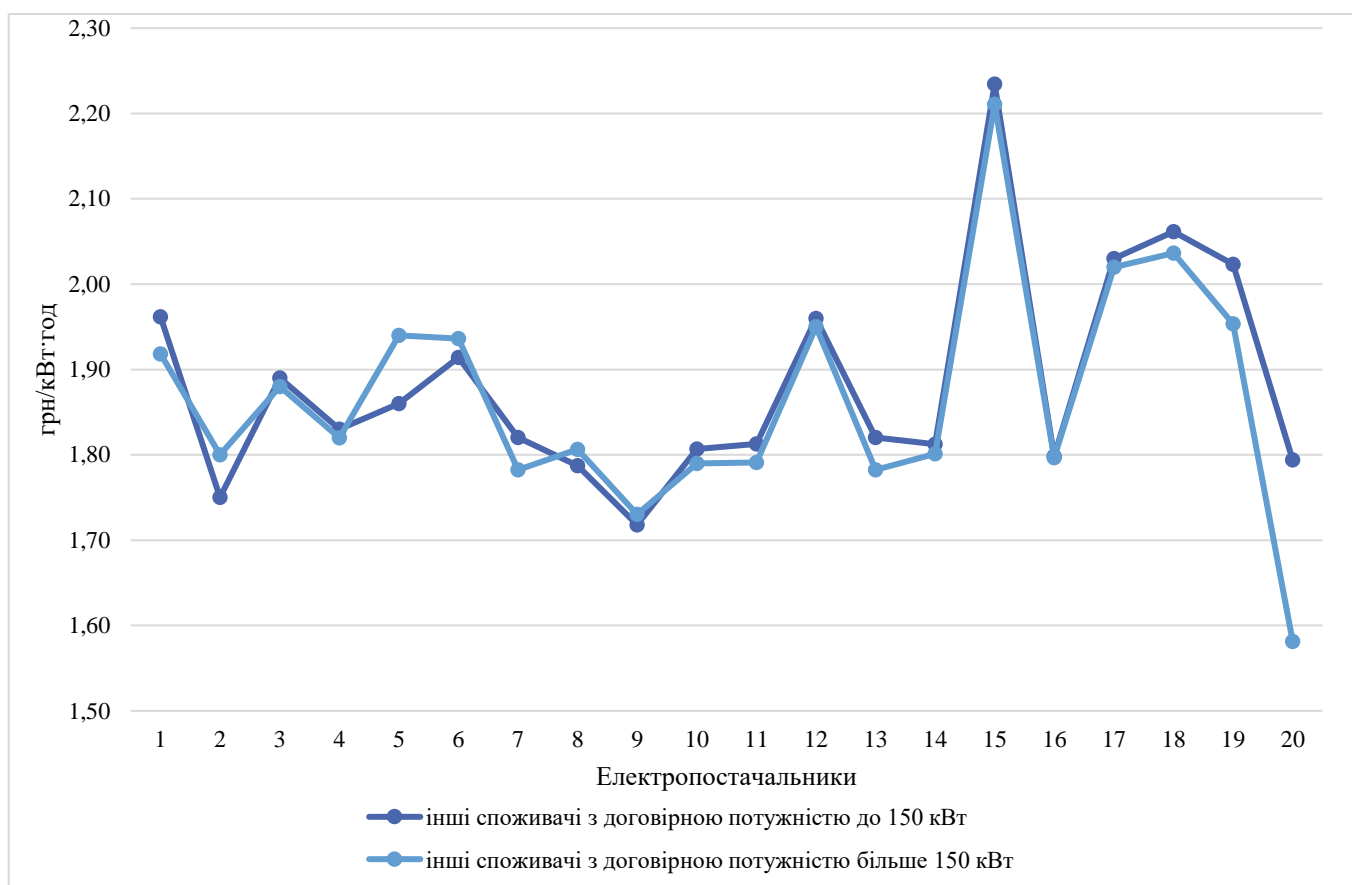

Рис. 1.21. Середньозважені ціни на електричну енергію ПВД для побутових споживачів групи Б, грн/кВт·год (без ПДВ)

III. Конкуренція

Найбільшу частку ринку за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам серед електропостачальників (54 %) займали: ТОВ «Д.Трейдінг», ТОВ «Енерго Збут Транс», ТОВ «Київські енергетичні послуги», ТОВ «Торгова електрична компанія» та ТОВ «Дніпровські енергетичні послуги» (рис. 1.22). Найбільшу частку на ринку за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам у розрізі власників займали: група компаній ДТЕК з часткою на ринку 43,8 %, ТОВ «Енерго Збут Транс» з часткою 8,8 % та група компаній ТОВ «Енергопоставка» з часткою 8,1 % (рис. 1.23).

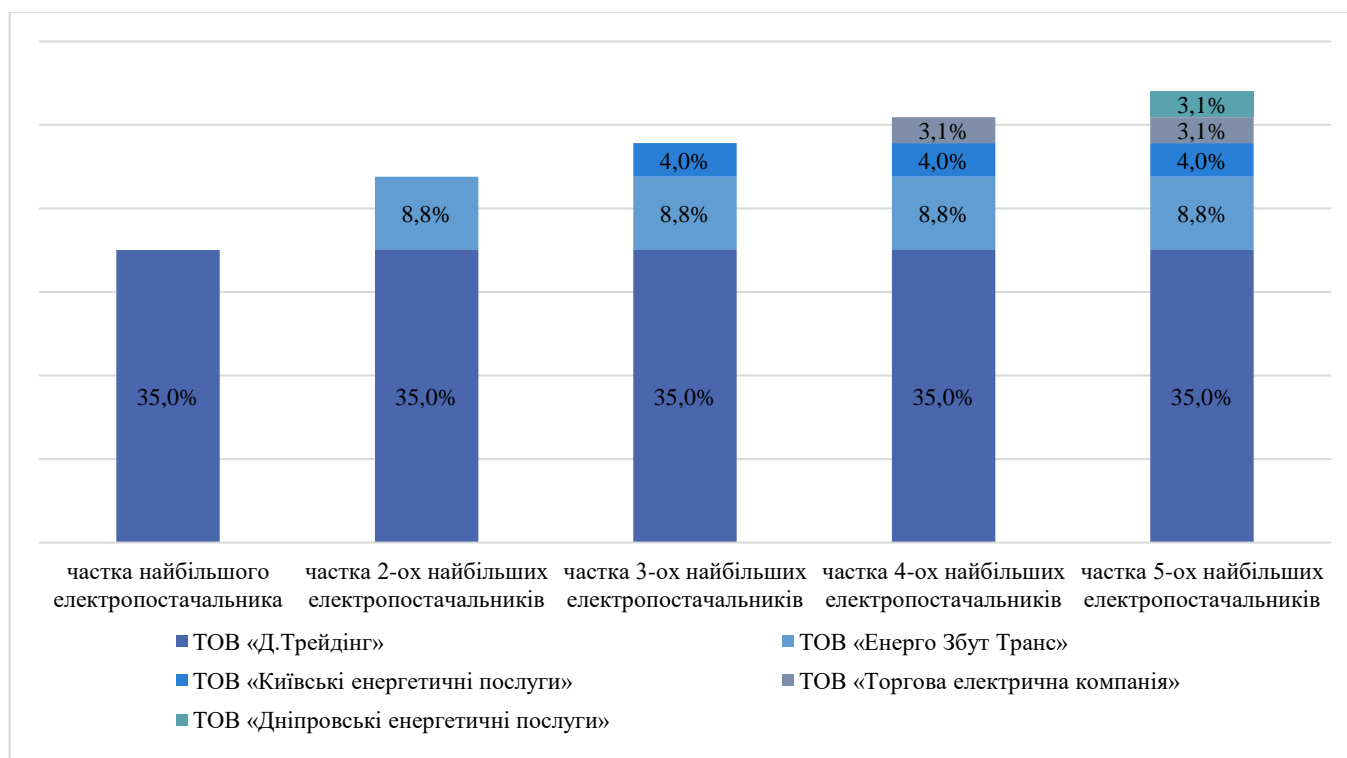

Рис. 1.22. Частки найбільших електропостачальників за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам

Для оцінки рівня концентрації на роздрібному ринку електричної енергії використовується індекс Херфіндаля-Хіршмана (Herfindahl-Hirshman index, ННІ), який може мати значення від 0 до 10 000.

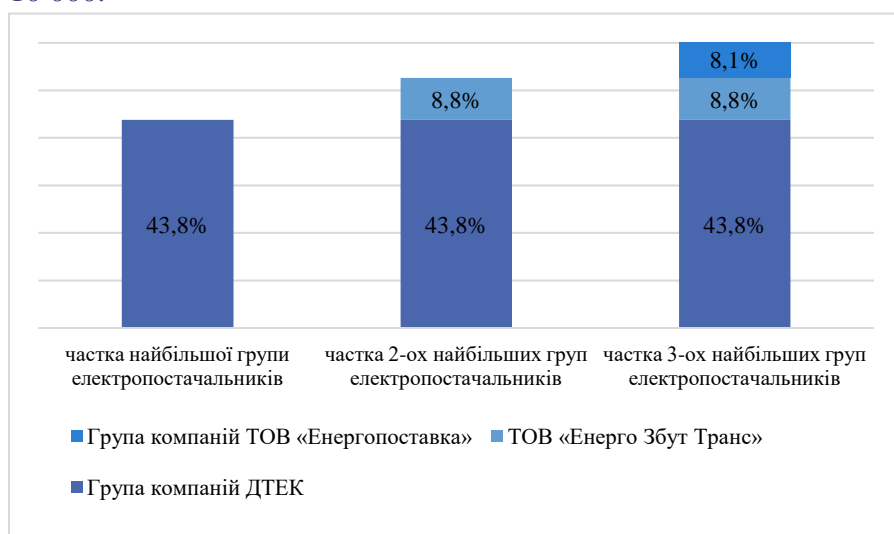

Рис. 1.23. Частки найбільших груп постачальників за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам за власниками

У III кварталі 2019 року індекс Херфіндаля-Хіршмана за обсягом постачання електричної енергії побутовим споживачам за ознакою наявності контролю в розумінні Закону України «Про захист економічної конкуренції» склав 2 175. Групування за власниками здійснювалось за принципом наявності вирішального впливу на електропостачальників фізичних або юридичних осіб, які володіють частками (акціями, паїв), у розмірі, що перевищує 25 відсотків голосів у вищому органі управління відповідного електропостачальника.

IV. Якість електропостачання

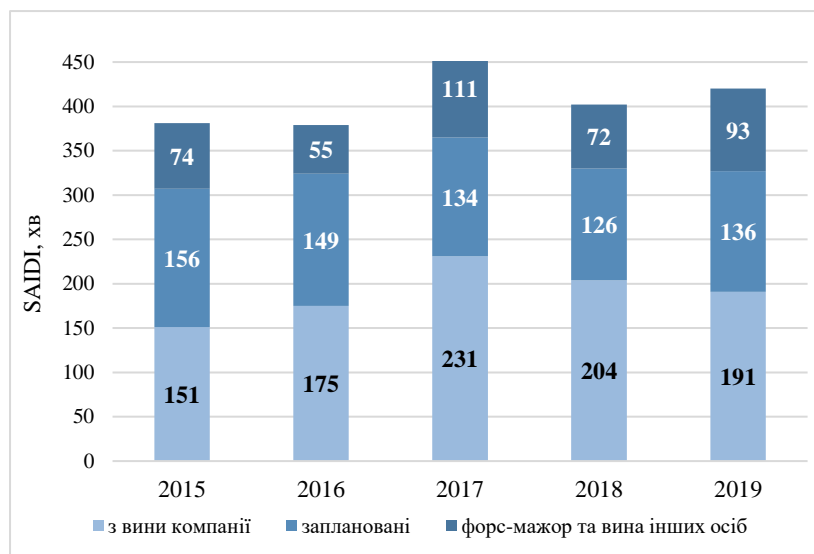

Рис. 1.24. Показники SAIDI у III кварталі 2015 – 2019 рр.

Одним з основних показників надійності (безперервності) електропостачання є індекс середньої тривалості довгих перерв в електропостачанні в системі (SAIDI), що розраховується як відношення сумарної тривалості довгих перерв в електропостачанні в точках комерційного обліку електричної енергії, в яких було припинене електропостачання, за звітний період до загальної кількості точок комерційного обліку електричної енергії.

Відповідно до статті 18 Закону показники якості електропостачання характеризують рівень надійності (безперервності) електропостачання, комерційної якості надання послуг з передачі, розподілу та постачання електричної енергії, а також якість електричної енергії.

Надійність (безперервність) електропостачання характеризується кількістю, тривалістю перерв в електропостачанні та обсягом недовідпущеної електричної енергії.

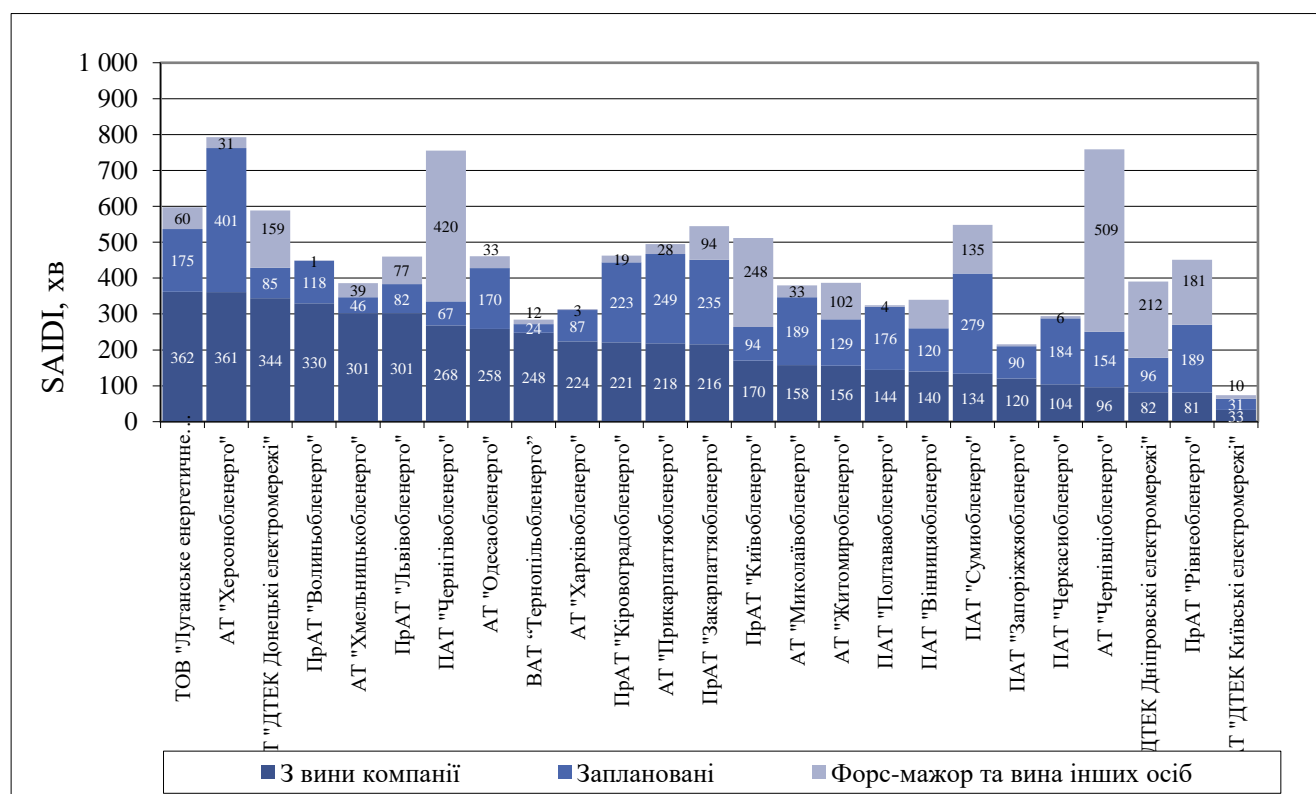

Рис. 1.25. Показники SAIDI у III кварталі 2019 року

У III кварталі 2019 року найвищі показники SAIDI з вини компанії зафіксовані в ТОВ «Луганське енергетичне об'єднання», АТ «Херсонобленерго», АТ «ДТЕК Донецькі електромережі», ПрАТ «Волиньобленерго», АТ «Хмельницькобленерго», ПрАТ «Львівобленерго» (рис. 1.25).

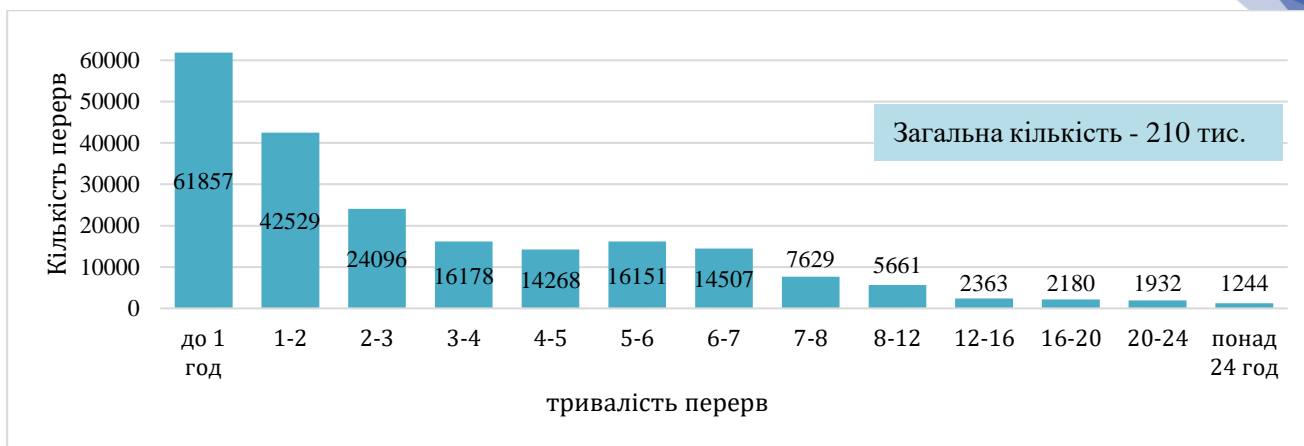

Рис. 1.26. Кількість та тривалість перерв в електропостачанні у III кварталі 2019 року (з усіх причин)

Протягом III кварталу 2019 року зафіксовано **210 595 перерв в електропостачанні** (з усіх причин). При цьому до 50 % перерв тривають до 2 годин (рис. 1.26).

Комерційна якість надання послуг характеризує якість взаємовідносин ОСР, електропостачальника зі споживачем, зокрема дотримання встановлених нормативно-правовими актами строків надання послуг та виконання робіт щодо:

- 1) приєднання до системи розподілу;
- 2) надання послуг з розподілу електричної енергії;
- 3) відновлення електропостачання та забезпечення належної якості електричної енергії;
- 4) питань комерційного обліку;
- 5) відповідей на звернення та скарги споживачів тощо.

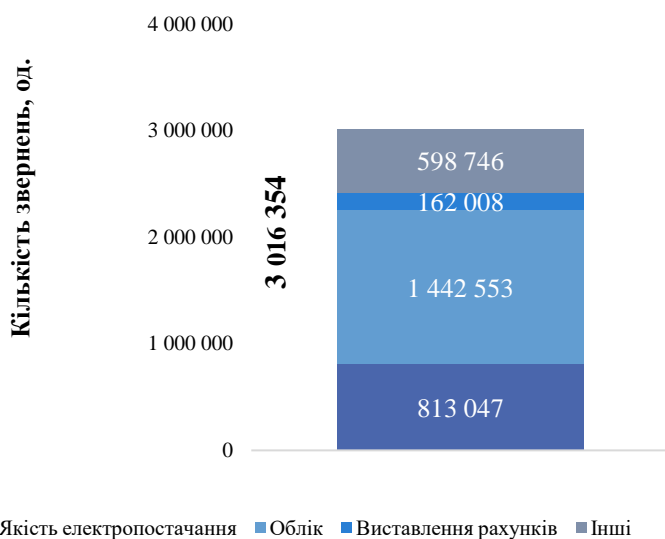

Рис. 1.27. Кількість звернень до операторів кол-центрів ОСР

надання – **147 809 од.** На рисунку 1.29 представлена частка, кількість та середня тривалість наданих послуг ОСР в розбивці за кодами відповідних типів послуг.

Якість електричної енергії характеризується фізичними параметрами поставленої споживачу електричної енергії та їх відповідністю встановленому стандарту. Параметри якості електричної енергії в точках приєднання споживачів у нормальних умовах експлуатації мають відповідати параметрам, визначеним у ДСТУ EN 50160:2014 «Характеристики напруги електропостачання в електричних мережах загального призначення».

В ОСР та електропостачальників, кількість споживачів яких перевищує 100 000, функціонують кол-центри. У III кварталі 2019 року операторами кол-центрів ОСР оброблено **3 016 354** звернення (рис. 1.27), операторами кол-центрів електропостачальників – **1 158 033** звернення, з них 55 % з питань виставлення рахунків.

Постачальниками універсальних послуг у III кварталі отримано **11434** звернення споживачів, середня тривалість надання відповіді становила 5,8 діб. ОСР протягом III кварталу 2019 року всього було надано послуг, щодо яких законодавством встановлені терміни їх

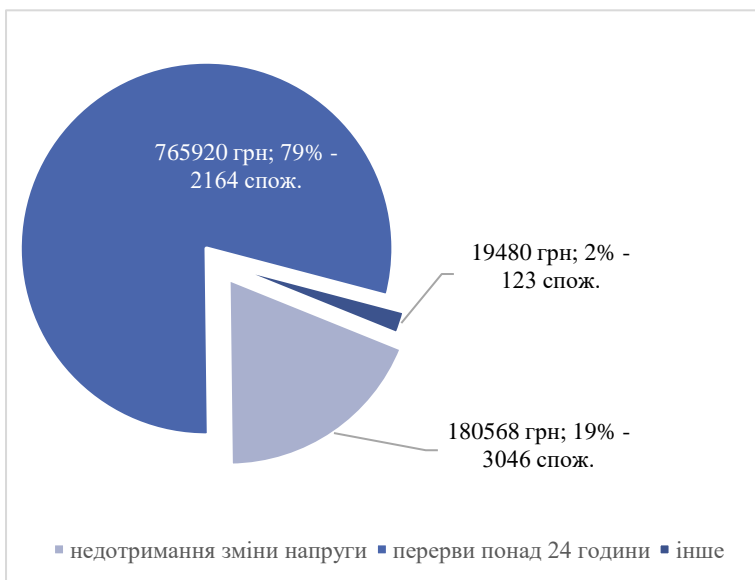
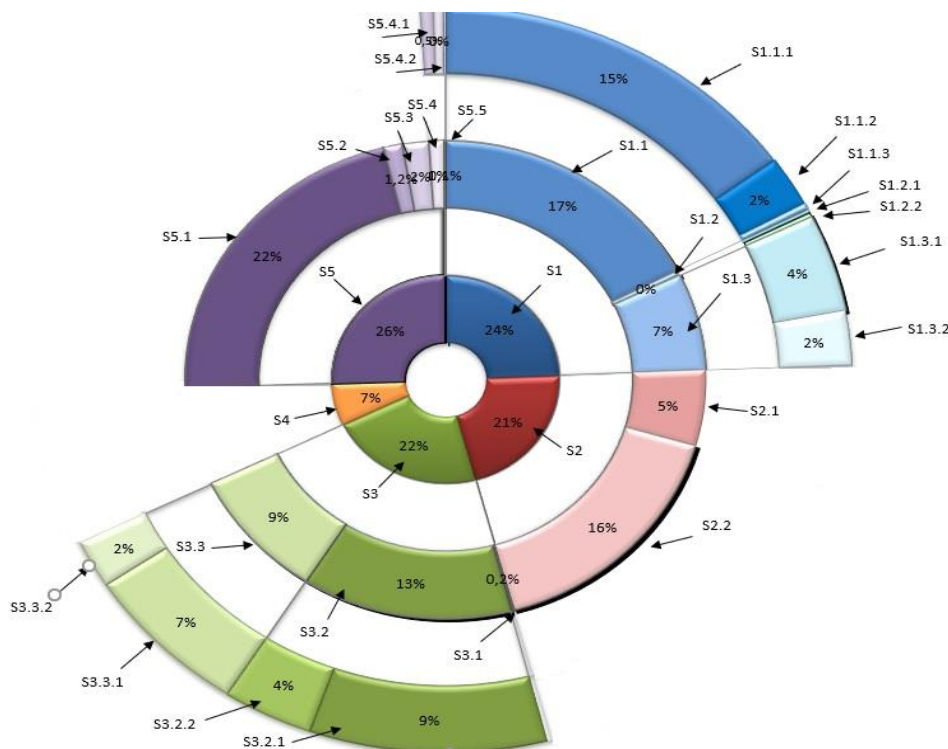

Рис. 1.28. Надання компенсації споживачам за видами стандартів

Порядком забезпечення стандартів якості електропостачання та надання компенсації споживачам за їх недотримання (постанова НКРЕКП від 12.06.2018 № 375) затверджено гарантовані стандарти якості електропостачання та компенсації споживачам за їх недотримання.

Згідно зі звітними даними всього у III кварталі 2019 року було надано компенсації 5 333 споживачам на загальну суму 965 968 грн (рис. 1.28).

Код послуги	Тип послуги	Кількість наданих послуг	Строк виконання послуги, визначений законодавством	Середній строк надання послуги
S1	Приєднання до мереж системи розподілу:	36022		4,30
S1.1	видача технічних умов на приєднання разом з проектом договору про приєднання:	25820		5,21
S1.1.1	стандартне приєднання (пункт 4.5.5*)	22132	10 роб. днів	5,13
S1.1.2	нестандартне приєднання (без необхідності погодження ТУ з ОСП)	3251	10 роб. днів	5,83
S1.1.3	нестандартне приєднання (з необхідністю погодження ТУ з ОСП)	437	20 роб. днів	4,69
S1.2	подання робочої напруги для проведення випробувань електрообладнання	496		1,72
S1.2.1	не потребує припинення електропостачання інших Користувачів	216	5 роб. днів	1,79
S1.2.2	потребує припинення електропостачання інших Користувачів	280	10 роб. днів	1,67
S1.3	підключення електроустановок Замовника до електричної мережі	9706		1,99
S1.3.1	не потребує припинення електропостачання інших Користувачів	6230	5 роб. днів	1,82
S1.3.2	потребує припинення електропостачання інших Користувачів	3476	10 роб. днів	2,31
S2	Видача:	31653		2,02
S2.1	паперового примірника укладеного договору про надання послуг з розподілу	7617	3 роб. дні	1,32
S2.2	підписаного ОСР паспорта точки розподілу	24036	10 роб. днів	2,24
S3	Відновлення електроживлення електроустановки споживача:	32540		1,67
S3.1	яка була відключена за заявою споживача	317	5 роб. днів	1,37
S3.2	яка була відключена за ініціативою ОСР	19238		1,44
S3.2.1	у міській місцевості	13903	3 роб. дні	1,27
S3.2.2	у сільській місцевості	5335	5 роб. днів	1,88
S3.3	яка була відключена за зверненням електропостачальника	12985		2,02
S3.3.1	у міській місцевості	9919	3 роб. дні	1,92
S3.3.2	у сільській місцевості	3066	5 роб. днів	2,32
S4	Перевірка лічильника	9876	20 днів	3,48
S5	Розгляд звернень/скарг/претензій споживачів:	37718		8,81
S5.1	розгляд звернень/скарг/претензій споживачів	32106	30 днів	9,14
S5.2	розгляд звернень/скарг/претензій споживачів (якщо під час розгляду звернення необхідно здійснити технічну перевірку або провести експертизу засобу обліку)	1744	45 днів	5,93
S5.3	розгляд звернень споживачів щодо перевірки правильності рахунку за послуги з розподілу електричної енергії	2371	5 роб. днів	3,56
S5.4	розгляд скарг (претензій) щодо якості електричної енергії	1377		13,39
S5.4.1	якщо вимірювання параметрів якості електричної енергії не проводяться	773	15 днів	10,58
S5.4.2	у разі проведення вимірювань параметрів якості електричної енергії	604	30 днів	16,97
S5.5	розгляд звернень Споживачів щодо відшкодування збитків, завданих унаслідок недотримання ОСР показників якості електропостачання	120	30 днів	15,10
Разом	Разом	147809		4,33

Рис. 1.29. Кількість наданих послуг ОСР та їх середня тривалість